

Warszawa, 23/11/2007r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-570841III/07/JP

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Prof. Zbigniew Ćwiąkalski
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze

Pragnę uprzejmie poinformować Pana Ministra, że do Rzecznika Praw Obywatelskich napływają skargi od pracowników sądów i prokuratury, w których wyrażają niezadowolenie z regulacji prawnej przyjętej w ustawie z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. Nr 102, poz. 690). Niezależnie od kwestionowania przepisów tej ustawy pod względem zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, pracownicy w skargach podnoszą zarzut, że ustawodawca przewidując wymóg uzupełnienia wykształcenia do poziomu wyższego, „przerzucił na ich barki ciężar sfinansowania kosztów studiów” oraz nie określił wymagań w zakresie kierunku studiów.

Należy wskazać, że wśród podstawowych zasad prawa pracy Kodeks pracy w art. 17 wymienia ciężący na pracodawcy obowiązek ułatwiania pracownikom podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Zakres i warunki podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 12 października 1993 r. (Dz. U. Nr 103, poz. 472 ze zm.), wydane na podstawie art. 103 Kp. Regulacja prawna przyjęta w rozporządzeniu obejmuje dwie płaszczyzny. Pierwsza dotyczy kształcenia pracowników w formach szkolnych na podstawie skierowania zakładu pracy, druga - odbywania nauki w szkole bez skierowania przez pracodawcę. Skierowanie pracownika do określonej szkoły, w tym wyższej, przekłada się na obowiązek przyznania pracownikowi płatnego urlopu szkoleniowego i zwolnienia z części dnia pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia. Zakład pracy może też przyznać takiemu pracownikowi dodatkowe świadczenia, a w szczególności: zwrócić koszty przejazdu, zakwaterowania i żywienia, pokryć koszty podręczników i innych materiałów szkoleniowych, pokryć pobierane przez szkołę opłaty za naukę, udzielić dodatkowego urlopu szkoleniowego.

Przewidziany w ustawie obowiązek uzupełnienia wykształcenia do poziomu wyższego stawia pracowników sądów i prokuratury w sytuacji analogicznej do sytuacji powstałej w wyniku skierowania pracownika na studia. Z tego względu w opinii Rzecznika nałożenie przez władze publiczne na urzędników sądów i prokuratury obowiązku podwyższenia kwalifikacji zawodowych poprzez uzupełnienie wykształcenia do poziomu wyższego powinno wiązać się z przyjęciem przez państwo obowiązku partycypacji w realizacji tego zadania.

W drugiej, podnoszonej przez pracowników kwestii należy zgodzić się co do tego, że wymóg ukończenia studiów wyższych podyktowany jest koniecznością podwyższenia kwalifikacji zawodowych. Jednak brak wskazania kierunku (kierunków) studiów, w trafnej ocenie pracowników, będzie oznaczało uwzględnianie wszystkich rodzajów studiów zakończonych uzyskaniem dyplomu, również tych, które w żadnej mierze nie będą przyczyniały się do podwyższenia tych kwalifikacji. Zachodzi zatem potrzeba doprecyzowania przepisów w tym zakresie.

W odpowiedzi na poprzednie wystąpienie w tej sprawie Departament Legislacyjno-Prawny w Ministerstwie Sprawiedliwości w piśmie znak: DL-P-IV-023-207/07 z dnia 13 września 2007 r. zajął stanowisko, że „...w pewnych indywidualnych wypadkach obowiązywanie wskazanej regulacji może wywoływać poczucie krzywdy. Być może zatem wskazane byłoby ustawowe zagwarantowanie młodszym urzędnikom sądów i prokuratury jakiejś formy wsparcia finansowego w procesie podnoszenia kwalifikacji ogólnych do poziomu wymaganego ustawą. Z drugiej jednak strony równowaga budżetowa także stanowi wartość konstytucyjną, która powinna być brana pod uwagę przy stanowieniu prawa, choć nie uzasadnia ona automatycznie (a zwłaszcza w oderwaniu od innych wartości konstytucyjnych) istotnego różnicowania sytuacji prawnej podmiotów podobnych...”.

Pozwolę sobie zwrócić uwagę na fakt, że kwestionowana ustawa weszła w życie z dniem 26 czerwca 2007 r. Formułując taką uwagę Departament Legislacyjno-Prawny miał - jak się wydaje - na uwadze tegoroczny budżet państwa, w którym nie przewidziano środków na sfinansowanie kosztów podnoszenia przez pracowników kwalifikacji ogólnych do poziomu wymaganego ustawą. Jeśli zatem zaistniały trudności w sfinansowaniu kosztów studiów podejmowanych przez pracowników w roku bieżącym, istnieje możliwość zabezpieczenia tych środków w ustawach budżetowych uchwalanych na przyszłe lata, przy jednoczesnej refundacji kosztów poniesionych przez pracowników we wcześniejszym okresie. Przepis art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 2007 r. przewiduje bowiem 10-letni okres na ukończenie studiów pierwszego stopnia i uzyskanie tytułu zawodowego. Przyjęcie takiego rozwiązania nie naruszałoby równowagi budżetowej, mierzonej w kategorii wartości konstytucyjnej, o której mówi Departament.

Działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich
/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich